

MF Frederik Lynges indlæg

i folketingets åbningsdebat den 16. oktober 1953

Vi to nye grønlandske medlemmer af det høje ting ønsker at udtale vor dybt-følte tak for god modtagelse her i tinget, først med Hans Majestæt Kongens tale, derefter med den højtærede statsmini-sters tale og senere med andre ærede medlemmers taler lige fra formanden til til de foregående taleres gode ønsker og lovede tilsagn om velvilligt samarbejde med os.

Fra den af den højtærede statsmini-ster ved åbningen af foketinget den 6. oktober fremsatte redegørelse for de af regeringen påtænkte foranstaltninger vil jeg tillade mig i korthed at nævne forskellige afsnit. Det er rigtigt, som af den højtærede statsminister fremhævet, at der fra og med 1950-lovene for Grøn-land mere end tidligere år er indledt et storstilet arbejde for at ophjælpe det grønlandske samfund og Grønlands er-hvervsliv og føre Grønland frem fra kolonistatus til ligeberettiget del af det danske rige.

I dag er Grønland en del af Dan-mark, og ikke alene danske hernede, men også, og ikke mindst, vi grønlæn-dere er lykkelige over dette. Deres

Majestæters besøg i Grønland i 1952 har i allerhøjeste grad været medvir-kende til, at Danmark og Grønland alle-rede i dag er eet og samme rige. Derved er Danmark blevet større udad til den store verden, og Grønland er blevet eet med Danmark. Dette blive til lykke og velsignelse for helheden: Danmark og Grønland!

Her fra talerstolen vil jeg gerne på Grønlands vegne takke for de store øko-nomiske ofre, som Danmark hidtil har ydet til udbygningen af Grønland, navn-lig siden 1950–1951.

Vi to nye, første gang valgte medlem-mer af det høje ting vil gerne bede de øvrige ærede medlemmer om overbæren-hed med vort dansk. Vi taler jo desværre ikke så perfekt dansk, som vi gerne ville. Man må huske på, at i vor tid var der ingen børn i skolerne i Grønland, der lærte dansk. Det var først meget sent, vi forsøgte på at lære det danske sprog. Når vi derfor en gang imellem skulle blive nødt til at tage ordet her i dette høje ting, vil det navnlig i begyndelsen blive i form af korte bemærkninger.

Uden at jeg vil komme nærmere ind

på de af den højtærede statsminister i redegørelsen allerede nævnte, i samlingen 1953-1954 forventede lovforslag vedrørende Grønland, nemlig kriminallov og ægteskabslov og en lov, der skal muliggøre indførelse af den danske privatret i Grønland, tillader jeg mig at gentage enkelte afsnit i redegørelsen, som jeg mener i særlig grad også har bud til Grønland, nemlig følgende punkter:

For det første:

„På de økonomiske områder vil regeringens bestræbelser i første række sætte ind på en forøgelse af produktion og beskæftigelse.“

Dette gælder i lige så høj grad Grønland.

For det andet:

„Arbejdsløshed gør sig stadig gældende for de ufaglærte, især i visse lokale områder.“

Her må gøres en indsats.

For det tredje:

„Regeringen finder det endvidere påkrævet, at der gøres en indsats mod sæsonarbejdsløsheden ... i vintermånederne.“

Vi i Grønland er også begyndt at mærke arbejdsløsheden, især i vintermånederne og navnlig i byerne.

For det fjerde:

„Regeringen tilsiger erhvervslivet ... støtte i de bestræbelser, der udfoldes i denne retning.“

Dette gælder også Grønland.

For det femte:

„Finansieringen af nybyggeriet må tilrettelægges på en sådan måde, at boligstøtten fortrinsvis kommer de mindrebede familier tilgode.“

Vi har i Grønland mange mindrebede, som trænger til forbedringer.

For det sjette:

„Det er regeringens hensigt ... at fremkomme med forslag, der gør det muligt at fremme saneringen af de dårlige boliger.“

Er der nogen steder, hvor der er dårlige boliger, så er det i Grønland. Selvom nybyggeriet i stor stil skrider frem også der, er der endnu mange steder dårlige boliger.

For det syvende:

„Regeringen finder ... og vil lægge vægt på sådanne reformer og investeringer, som kan medvirke til at øge produktionen, forebygge behov for hjælp, støtte familielivet og forbedre ungdommens vilkår.“

For det ottende:

„Der vil snarest blive fremsat forslag om en særlig ydelse til alders- og invaliderentemodtagere.“

Som man ved, har den danske stat, siden loven om aldersrenteydelse i 1926 også kom til at omfatte Grønland, fuldt ud ydet aldersrenten i Grønland, indtil 1950-lovene kom, men derefter har den grønlandske landskasse udelukkende båret udgifterne hertil. Det er mit og min kollegas inderlige håb og ønske, at den store forskel, der er på aldersrenten her nede og i Grønland, i videst muligt omfang udlignes, ikke just således, at aldersrenten bliver den samme i Grønland som hernede, men dog således, at der sker en forbedring indenfor rimelighedens grænse. Det er hermed min mening, at staten ligesom i tidligere år må komme til at bære en del af udgiften til aldersrenten i Grønland, således at den

foreslåede „særlige ydelse“ bliver en statsstøtte til forhøjelse af aldersrenten i Grønland, så de gamle i Grønland derved opnår bedre levevilkår i deres livsaften.

For det niende:

„Forslag, der sigter på lige adgang til en videregående uddannelse for ungdommen.“

Den grønlandske ungdom hører jo også med til den danske ungdom.

For det tiende:

„Regeringen vil optage forhandling med tjenestemændenes organisationer om nedsættelse af en lønningskommission.“

Vore grønlandske tjeneste- og bestillingsmænds lønvilkår trænger til at blive taget op til omfattende revision.

Se, alt dette og meget andet kan vi

nærmere uddybe og forhandle om i de drøftelser, der vil komme til at foregå i folketingets Grønlandsudvalg.

Med hensyn til det ærede medlem hr. Aksel Larsens udtalelse om amerikanske baser i Grønland vil jeg lige til slut tillade mig at udtale, at det grønlandske landsråd og den grønlandske befolkning er i fuld overensstemmelse med den danske regerings politik og Atlantpagten. De amerikanske baser i Grønland ligger i en sådan afstand fra de beboede pladser, og amerikanerne respekterer de grønlandske love og regler på en sådan måde, at disse baser ikke generer den grønlandske befolkning. Når Thulebefolkningen sidste sommer frivilligt flyttede længere nordpå, var grunden den, at de gerne ville flytte til mere fangstrige egne.